

Հայերէն ծնողաց ցրտաբարկութեան գործը շարք տարի է սկսուա Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան կողմանէ, եւ լոյս տեսած երկու տետրներն բովանդակ գիտնական աշխարհէ լաւ ընդունելութիւն գտան: Մինչդեռ նոյն Միաբանութեան ծնոք եւ անաշխարհութեամբ Բեղերապարկի եւ Հոմայ հայ ծնողաց ցուցակներն ըստ մասին տպագրուեցան եւ ըստ մասին կազմուելով վրայ են, տպագրութեան պատրաստուեցաւ նաեւ Պերլինի արքունի մատենադարանի հայ ծնողաց ցուցակն, ինչպէս նաեւ Բարիգի Ազգային մատենադարանինը: Այս միջոցին Կ. Պոլիս եւ Թիֆլիս լոյս տեսան նոյն յօրինուածով ցուցակի երեք տետր: Բնականապէս ուսումնական աշխարհի աշնն ասով չէր կրնար յազիւ, այլ էջմիածին, Վենետիկ, Նրուսադէմ, Վիեննա եւ Կ. Պոլիս սեւեռեալ է միշտ, ուր ամփոփուած են հայ մատենագրութեան ամբաւ գանձերն: Մեր գլխաւոր աշխատակիցներէն մին Գեր. Մեսրոպ Վ. Տէր-Մովսէսեան, որ Բարիգի Ազգային մատենադարանի հայ ծնողաց ցուցակը կազմեց, եւ տպագրութեան կը պատրաստէ, կը կազմէ այժմ էջմիածնի հայ ծնողաց ցուցակը, եւ կը յուսանք քիչ առնելն էջմիածնի Յարգ. Միաբանութեան պատուարեր եւ պատկառելի հատորները տեսնել:

Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան մատենադարանին հայ ծնողներն ցուցակն արդէն երեք տարի է սկսուած էր կազմուիլ: Իբր հինգհարիւր ծնողներն մինչեւ այժմ լոյս տեսած ցուցակներէն աւելի ընդարձակ ոճով կազմելը ժամանակ եւ տակունութիւն կը պահանջէր արդէն այլովք բեռնաւորեալ կազմողէն (Վ. Հ. Յակովբոս Վ. Տաշեան): Աւարտումս ու ապագրութիւնն երկարածգեաւ մինչեւ այս տարի, երբ արդի հայ գրագիտութեան նշանաւոր ներկայացուցիչներէն մին, մեր ազգին “մեծ բանասէրն”, եւ “ամենամեծ քերականն”, Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեանս Աբգայրն Գեր. Արսէն Արքեպիսկոպոս Այտրնեան իւր Բանաստեղծեան եւ ուսումնական կենաց Յիսնամայ յօրեւանն լոնէայն եւ վանական պարգութեամբ կ'ուզէր տօնել: “Հանդէս Ամսօրեայ”, լրագիրն, որուն ազգին ուսումնականութեան մին ըլլալու պատիւը տուած է հայ գրագիտութիւնն, իւր պարտքը կը համարի հայերէնագիտութեան մեծ աղբիւրն վերոյիշեալ ցուցակն այս տարի նոր տոմ. Նոյեմբեր 1ին, որ օրն է Յոգեւանն, ի լոյս հանել եւ նուիրել Գեր. Յոգեւանուրին բովանդակ հայ բանասիրաց եւ հայ գրագիտութեան համակրող հասարակութեան կողմանէ: Ցուցակս արդէն մամլոյ տակ է եւ Նոյ.ին լոյս կը տեսնէ ծանօթ (մեծ քառածալ) դիրքով, իբր 1000 երես, լուսատիպ եւ գունաւոր տախտակներով, սկիզբն գերմաներէն յաւելուածով:

Հայ գրագիտութեան այս նուիրին մասնակցիւ ուզողներուն՝ բաժնեթուղթ կը տրուի ի փոխարէն ըբ. 15.— ի, կամ Ֆր. 41.— ի (= Ֆլ. 20.— = մարք 33.—): Նուիրման ճակատին վրայ կը դրուին նուիրատու բանասիրաց անուանքն, իսկ իւրաքանչիւրին օրինակները Նոյ.ին կ'ուղարկուի ուղղակի:

“Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւնն”, եւ “Մշակի”, Յարգելի խմբագրութիւնն յայտնեցին իրենց համակրութիւնը խմբագրութեանս ծնունդութեան: Բաժնեթղթեր ստանալ ցանկացողները կարող են ի Թիֆլիս յիշեալ Ընկերութեան եւ “Մշակի”, Յարգելի խմբագրութեան գրասենեակը նոյն Ընկերութեան Բարտուղար Պր. Համբարձում Ա. Առաքելեանին դիմել, ինչպէս նաեւ մեր Յարգելի գործակալ Պր. Յովակիմ Զաթալպաշեանին Պր. Կ. Մովսէսեանի գրասենեակը: Ի Կ. Պոլիս կարելի է մասնակցիւ մեր Յարգող գործակալ Վ. Հ. Նոյիշէ Վ. Գեֆիմեանի դիմելով: Ուրիշ ամէն տեղերէն կարելի է կամ մեր Յարգելի Գործակալաց ծնոք եւ կամ ուղղակի մեզ դիմել, (Rédaction de la Revue „Hantess“ VIENNE (Autriche) VII/2 Mechitharisteng. 4.) եւ մեզմէ կ'ուղարկուին բաժնեթղթերն:

Նոր տոմ. Սեպտ. ամսոյ 15ին մասնակցողաց ցուցակը կը փակուի եւ կը տրուի տպագրութեան:

Վիեննա, 24/12 Փետր. 1895:

ԽՈՐ. “ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅԻ”